

Fachkräftemangel im Archiv – Herausforderungen, Lösungsansätze und Perspektiven

25. Sächsischer Archivtag, Chemnitz, 27.–28. března 2025

Pěťadvacátý *Sächsischer Archivtag* pořádaný ve dnech 27.–28. března 2025 v areálu Technische Universität Chemnitz probíhal pod heslem *Fachkräftemangel im Archiv – Herausforderungen, Lösungsansätze und Perspektiven* (Nedostatek kvalifikovaných sil v archivech – výzvy, řešení a perspektivy). Konference, která přilákala zástupce z Německa i zahraničí, nabídla nejen tematicky bohatý program, ale i příležitost k výměně zkušeností napříč generacemi archivářů rozličných typů archivů.

Úvodní *Impulsreferat* Clemense Mietha (Landeshauptarchiv Koblenz) rozebral situaci archivů z personálního pohledu. Upozornil na zásadní pokles kvalifikovaných pracovníků, především mezi absolventy vysokoškolského studia, a na strukturální změny v samotné profesi. „Klasičtí archiváři“ s historicko-filologickým vzděláním ustupují do pozadí, zatímco do popředí se dostávají digitální kompetence, práce s daty a informacemi. Mieth předstřel, že bez přizpůsobení systému vzdělávání a pracovních podmínek novým výzvám bude krize sílit.

Během následné pódiové diskuse (mj. za účasti prof. Dr. Susanne Freund z Fachhochschule Potsdam) zazněl apel na zásadní změnu v přístupu ke vzdělávání archivářů. Byla vyzdvíhována role Archivschule Marburg jako etablované instituce, která historicky zajišťuje služební přípravu pro vyšší archivní službu. Zaznělo však, že dnes samotné tradiční kurikulum nestačí. Digitalizace, právní rámec správy informací, projektové řízení a digitální management vyžadují jiný typ výuky a průběžného profesního vzdělávání.

Susanne Freund představila obor *Informationswissenschaften / Digitales Management* jako odpověď na tuto proměnu. Studium zde reflektuje technologické a organizační změny ve veřejné správě z pohledu digitálních kompetencí. Důraz byl kladen na potřebu cílené rekvalifikace, nikoli nahodilého přechodu z jiných oborů. Studijní cesta má pokračovat i po absolutoriu – v podobě certifikátů, odborných kurzů a specializačních modulů. Zazněl i návrh zavést centrální podporu pro tyto formy dalšího vzdělávání.

Bylo také kriticky poukázáno na nedostatečné propojení univerzit a praxe. Budoucí archiváři nejsou často připraveni na realitu každodenní archivní práce. Z české strany přispěl Karel Halla (SOA Cheb) pohledem na adaptační procesy v českých archivech. Zazněly návrhy jako blokové semináře pro studenty, kariérní poradenství, exkurze, využití sociálních médií, nebo brožury pro praktikanty, které pomáhají pochopit pracovní prostředí archivu.

Velkou část programu tvořila problematika náboru. Přednášející Dr. Mechthild Black-Veldtrup (Landesarchiv Nordrhein-Westfalen) i Johanna Nienhaus (Kreisarchiv Warendorf) rozebírali různé strategie, jak přivést do archivu nové síly – nejen absolventy, ale i tzv. *Quereinsteiger*, tedy osoby s jiným profesním základem. Zazněly konkrétní návrhy, např. blízká spolupráce s vysokými školami (kariérní poradenství, blokové semináře, tematické workshopy), exkurze do archivů pro studenty, prezentace archivů na sociálních sítích a webech či zavedení praktikantských programů, které mohou ročně oslovit desítky zájemců. Zazněla klíčová otázka: Co vlastně může archiv jako zaměstnavatel nabídnout? Vzrůstající nároky na flexibilitu, možnost homeoffice, profesní růst, identifikace s regionem a úkoly – to vše jsou faktory, které mohou přilákat (nebo odradit) mladé pracovníky.

Druhý den přinesl sérii workshopů, které konkretizovaly diskuse z předešlého dne. Dotkly se těchto témat: procesní řízení v archivech, nabídka dalšího vzdělávání v oblasti digitalizace a informačních technologií, spolupráce s externími firmami při zpracování archivních fondů, právní úprava práce v archivech pro dobrovolníky a pracovníky se zdravotním znevýhodněním, zkušenosti s prací odborného personálu tzv. FaMI (*Fachangestellte für Medien- und Informationsdienste*).

Pokud shrneme obsahové těžiště setkání a výsledky diskusí, můžeme konstatovat, že archivní profese se nachází na rozcestí, tradiční model již nestačí, ale právě to nabízí nové příležitosti. Budoucnost nebude postavena na jedné kvalifikaci, ale na flexibilitě, průběžném vzdělávání a otevřenosti vůči interdisciplinaritě. Otevírá se prostor i pro jiné obory – knihovníky, odborníky na spisovou službu, digitální správce. Důležitá je ochota k získání kvalifikace a adaptace na specifika oboru. Možnosti grantů, flexibilního prostředí a podpory profesního rozvoje se ukázaly jako klíčové motivační faktory. *Sächsischer Archivtag 2025* nabídl nejen bilanci stávajících problémů, ale i smělé návrhy, jak je řešit, a jak z krize učinit prostor pro nový začátek.

Kamila Mádrová

DOI: 10.14712/23365730.2025.24

27. kongres Divize pro dějiny vědy a techniky / Mezinárodní unie pro dějiny a filozofii vědy a techniky (DHST/IUHPST)

29. června – 5. července 2025, University of Otago, Dunedin, New Zealand

Na rok 2025 připadl kromě mnoha dalších akcí i 27. kongres Divize pro dějiny vědy a techniky / Mezinárodní unie pro dějiny a filozofii vědy a techniky (DHST/IUHPST). Na minulém, pražském online kongresu před čtyřmi lety ho vysoutěžil Nový Zéland s místem pořádání na Otago University v Dunedinu na Jižním ostrově. Dunedinská univerzita je nejstarší novozélandskou univerzitou, založenou roku 1869. V současnosti má přes 20 000 studentů, kteří jsou vyučováni na čtyřech fakultách (obchodní, zdravotních věd, společenských věd a přírodních věd). Kongres se konal v období čtrnáctidenních novozélandských zimních prázdnin ve dnech 29. června až 5. července 2025. V čele místního organizačního výboru stanul Hugh Slotten, prezidentem kongresu byl Hamish Spencer, člen Rady DHST (pro období 2025–2029 její 2. viceprezident). Kongres byl organizován hybridně.

Kongres byl věnován tématu *Peoples, Places, Exchanges, Circulation* a zahrnul velké spektrum užších témat z dějin přírodních a exaktních věd, medicíny a vzdělání. Probíhal formou každodenních předem vyzvaných plenárních přednášek, které byly v Dunedinu zpravidla směřovány do dopoledních a pozdně odpoledních hodin. Mezi nimi pak paralelně probíhala série menších sympozií, organizovaných ke konkrétnímu problému, též předem připravených skupinou kolegů z různých zemí, zpravidla již déle spolu spolupracujících, a menších sympozií, složených z individuálně přihlášených příspěvků, organizátory seskládaných do alespoň přibližně souznících tematických celků.

Součástí kongresu bylo volební shromáždění DHST, které vybralo Radu (Council) na příští čtyři roky. V jeho čele stanula Britka Janet Browne. Konaly se i pracovní schůzky většiny z 22 oborových komisí, z nichž DHST aktuálně sestává.